

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 330.123.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2026-1.2>**Кишин О.В.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9303-3320>

Панковець М.П.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0984-8406>

Гелей Л.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та підприємництва,
Львівська філія Приватного вищого навчального закладу
«Європейський університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4564-5374>

**СТАН І ТРАНСФОРМАЦІЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

У статті дано комплексний макроекономічний аналіз сучасного стану економіки України та визначено перспективи її подальшого розвитку в умовах воєнних і структурних трансформацій. Досліджено динаміку валового внутрішнього продукту, проаналізовано зміни у галузевій структурі економіки, інфляційні процеси, стан ринку праці та основні параметри державного бюджету. Визначено основні макроекономічні дисбаланси, що стримують економічне зростання, зокрема високий рівень інфляції, безробіття, бюджетний дефіцит та залежність від зовнішнього фінансування. На основі проведеного аналізу окреслено основні ризики та потенційні драйвери економічного розвитку України. Обґрунтовано напрями макроекономічної політики щодо покращення макроекономічних показників по забезпеченні макроекономічної стабільності, підвищенні конкурентоспроможності національної економіки та формуванні передумов для сталого соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: макроекономічний аналіз, економіка України, валовий внутрішній продукт, інфляція, безробіття, державний бюджет, економічні перспективи.

**THE STATE AND TRANSFORMATION OF UKRAINE'S MACROECONOMIC
ENVIRONMENT IN MODERN CONDITIONS**

Kylyn Oksana, Pankovets Marta
Ivan Franko National University of Lviv

Heley Liudmila
Lviv Branch of Private Higher Education Establishment "European University"

The article provides a comprehensive macroeconomic analysis of the state and prospects for the development of the Ukrainian economy in the conditions of a full-scale war and post-war recovery. The article analyzes modern scientific approaches of domestic and foreign researchers to the assessment of macroeconomic processes

© Кишин О.В., Панковець М.П., Гелей Л.О., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

in Ukraine, which allowed us to outline the key areas of economic transformation in the conditions of post-war recovery. The dynamics of key macroeconomic indicators during 2021–2025 were studied, in particular, gross domestic product, sectoral structure of the economy, inflation rate, unemployment, state budget parameters, and debt burden. It is substantiated that military actions, temporary occupation of part of the territories, large-scale destruction of production and social infrastructure, as well as increased needs for financing the state's defense capabilities significantly affected the macroeconomic stability of Ukraine and led to the formation of new structural imbalances. It has been established that the national economy demonstrated relative stability and ability to adapt in the face of war shocks, which was manifested in the gradual restoration of economic activity, stabilization of the financial system, and preservation of the functional capacity of the main sectors of the economy. Coordinated fiscal and monetary policy measures, as well as significant international financial assistance, played a special role in maintaining macroeconomic balance. At the same time, it was established that the national economy demonstrated relative stability and ability to adapt in the face of war shocks, which was manifested in the gradual restoration of economic activity, stabilization of the financial system, and preservation of the functional capacity of the main sectors of the economy. A system of practical recommendations for improving Ukraine's macroeconomic indicators is proposed. The implementation of the proposed measures will contribute to ensuring macroeconomic stability, increasing the competitiveness of the national economy, and creating the prerequisites for sustainable socio-economic development of Ukraine in the medium and long term.

Keywords: macroeconomic analysis, economy of Ukraine, gross domestic product, inflation, unemployment, state budget, economic prospects.

Постановка проблеми. Економіка України на сучасному етапі розвитку функціонує в умовах глибоких макроекономічних дисбалансів, спричинених тривалою військовою агресією, значними втратами виробничого потенціалу, скороченням інвестиційної активності та деформацією структури національного господарства. Валовий внутрішній продукт країни зазнав суттєвого падіння у період повномасштабної війни, а подальше відновлення відбувається нерівномірно та значною мірою залежить від безпекової ситуації й обсягів зовнішньої фінансової підтримки.

Структурні зміни в економіці супроводжуються трансформацією ролі окремих секторів: зниженням частки промисловості та експортоорієнтованих галузей, зростанням значення сектору послуг, державного управління та оборонно-промислового комплексу. Такі зрушення, з одного боку, сприяють адаптації економіки до воєнних умов, а з іншого – формують ризики довготривалого уповільнення економічного зростання через звуження виробничої бази та зменшення інвестиційного потенціалу.

Важливою макроекономічною проблемою залишається інфляція, яка протягом останніх років змінюється під впливом монетарних, фіскальних та зовнішньоекономічних чинників. Зростання споживчих цін негативно впливає на купівельну спроможність населення, реальні доходи домогосподарств і загальну макроекономічну стабільність, що ускладнює реалізацію довгострокових програм економічного розвитку.

Суттєвих викликів зазнає й ринок праці України, який характеризується високим рівнем безробіття, структурною невідповідністю попиту і пропозиції робочої сили, міграційними процесами та дефіцитом кваліфікованих кадрів. Такі тенденції стримують економічне зростання, знижують про-

дуктивність праці та погіршують соціально-економічні умови розвитку країни.

Значний дефіцит державного бюджету, зростання державного боргу та висока залежність бюджетної системи від зовнішнього фінансування формують довгострокові фіскальні ризики. Обмежені можливості внутрішніх джерел наповнення бюджету ускладнюють фінансування відбудови економіки, соціальної сфери та інвестиційних програм.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває комплексний макроекономічний аналіз економіки України, який охоплює динаміку ВВП, галузеву структуру, інфляційні процеси, стан ринку праці та параметри державного бюджету. Такий аналіз є необхідною основою для оцінки поточного стану економіки, визначення ключових проблем і формування науково обґрунтованих прогнозів та стратегічних напрямів її подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика концептуального аналізу та оцінювання параметрів макроекономічного середовища України, визначення ролі й інструментів державного регулювання макроекономічних процесів, а також обґрунтування шляхів покращення макроекономічного стану національної економіки широко представлена у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників.

М. Зверяков [1] у своїх працях здійснив теоретичне дослідження структурних змін у національній економіці в умовах глобальних трансформацій. Автор обґрунтовує, що структура економіки України сформувалася як результат форсованої індустріалізації, а не як наслідок еволюційного розвитку ринкової системи, у зв'язку з чим її трансформація відбувалася обмежено під впливом ринкових механізмів.

Ключові виклики та можливості соціально-економічного розвитку України в умовах війни та глобальної турбулентності розглянуто у публікації М. Диха, у якій автор акцентує увагу на впливі воєнних і зовнішньоекономічних чинників на динаміку національної економіки та окреслює потенційні напрями її адаптації й відновлення [2].

Проблематика викликів і можливостей забезпечення стійкого економічного розвитку України стала предметом дослідження В. Сіденка. Автор наголошує, що глобальні виклики, ризики та загрози матимуть суттєвий, проте специфічний вплив на економічний розвиток України у повоєнний період [3]. В. Геєць акцентує увагу на необхідності солідаризації ключових партнерів та досягнення суспільного консенсусу між державою, бізнесом і населенням як передумови формування високоефективної моделі повоєнного відновлення економіки України [4].

Є. Бублик у своїх дослідженнях розглядає проблеми монетарної політики та кредитної підтримки економіки України в умовах війни й глобальної нестабільності, акцентуючи увагу на доцільності перегляду наявних підходів до реалізації монетарної політики як важливого інструменту стимулювання економічного розвитку [5]. З огляду на проблему дефіциту державного бюджету В. Кудряшов у своїх наукових працях зосередив увагу на пошуку та обґрунтуванні джерел його покриття [6].

Фрагментарність аналізу макроекономічних складових у наукових публікаціях зумовлює потребу їх системного оцінювання, а динамічність трансформаційних процесів – необхідність аналізу макроекономічних показників з урахуванням сучасних реалій.

Постановка завдання. Метою статті є здійснення комплексного макроекономічного аналізу сучасного стану економіки України та оцінка перспектив її розвитку на основі дослідження динаміки валового внутрішнього продукту, галузевої структури економіки, інфляційних процесів, ситуації на ринку праці та параметрів державного бюджету в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Для досягнення поставленої мети у статті передбачається вирішення таких основних завдань: проаналізувати динаміку валового внутрішнього продукту України та визначити основні чинники його зміни у сучасних умовах; дослідити структурні зрушення в економіці України та оцінити роль ключових секторів у формуванні ВВП; проаналізувати інфляційні процеси та їх вплив на макроекономічну стабільність і реальні доходи населення; оцінити стан ринку праці, зокрема рівень безробіття та зайнятості; виявити ключові макроекономічні ризики та фактори, що стримують або стимулюють економічний розвиток України та обґрунтувати перспективні напрями макроекономічної політики з метою забезпечення економічної стабілізації та сталого зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах війни українська економіка залежить від стану світової економіки загалом і своїх найбільших партнерів. Загалом вона показала стійкість завдяки міжнародній фінансовій допомозі, що дозволяла фінансувати бюджетний дефіцит та підтримувати гривню.

Після глибокого спаду у 2022 році, коли ВВП скоротився на 28,8%, економіка у 2023 році продемонструвала зростання на 5,3%. Чинниками зростання були морський коридор, стимулювання експорту агробізнесу та сталі, оборонні замовлення на підтримку машинобудування та міжнародна допомога, що стимулює споживчий попит.

Макроекономічні показники України у 2024 році свідчать про збереження економічного зростання, водночас темпи позитивної динаміки поступово сповільнюються. Це пояснюється такими факторами, як низький врожай, слабший зовнішній попит, посилення бойових дій, удари по енергетичній та критично важливій інфраструктурі, а також посилення дефіциту персоналу.

Дефіцит бюджету України зріс приблизно на 33% у 2024 році, досягнувши близько 42 мільярдів доларів США. Основними сферами витрат були оборона, безпека та соціальні програми. Україна також отримала 41,7 мільярда доларів США зовнішньої бюджетної підтримки протягом року [7].

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники України за 2020–2025 роки

Роки	ВВП		Інфляція	Безробіття
	млрд дол.	динаміка зміни, %		
2020	156,6	-3,8	2,7	29,5
2021	199,8	+3,5	10	9,8
2022	162,0	-28,8	26,6	25
2023	178,8	+5,3	12,9	19
2024	190,4	+2,9	8,0	14,2
2025	205,7	+2,2	7,5	15,8

Джерело: сформовано авторами на основі [7]

За оцінками Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України, у 2025 році реальний валовий внутрішній продукт України зріс на 2,2%. Водночас економіка країни функціонувала в умовах систематичних атак на енергетичну інфраструктуру, ускладненої логістики та підвищених безпекових ризиків. Водночас економіка України забезпечила зростання, близьке до прогнозованого рівня, яке підтримувалося позитивною динамікою в ключових секторах економіки, зокрема у внутрішній (переважно роздрібній) торгівлі, будівництві та переробній промисловості. Зростанню сприяло нарощування виробництва продукції оборонного спрямування, фармацевтичної продукції, металургії, будівельних матеріалів та іншої промислової продукції.

Серед чинників, що підтримували економічну активність у 2025 році:

- реалізація програм відновлення та розвитку бізнесу, які фінансуються за рахунок міжнародної фінансової допомоги. За даними Мінфіну, у 2025 році в межах програми «Доступні кредити 5–7–9%» підприємці отримали нових кредитів на суму близько 93,7 млрд грн (у 2024 році – 93,1 млрд грн).

- зростання споживання домогосподарств в умовах підвищення заробітних плат, що триває. За розрахунками work.ua, середня номінальна зарплата за вакансіями станом на 06.01.2026 зросла на 30,8% (до 27 530 грн) порівняно з 07.01.2025, а середня зарплата за резюме – на 39,9% (до 30 216 грн).

- значні капітальні видатки бюджету на відновлення критичної інфраструктури, житлові програми («Відновлення», «Оселя») та закупівлю вітчизняної продукції сектору ОПК. За даними Держказначейства, станом на 01.12.2025 капітальні видатки зведеного бюджету зросли на 17,3% порівняно з 01.12.2024; за даними Укрфінжитла у 2025 році за програмою «Оселя» надано пільгові іпотечні кредити на суму понад 14,8 млрд грн.

На уповільнення динаміки економіки мали такі фактори, як:

- масовані ракетні атаки РФ по об'єктах електрогенерації та, вперше за роки повномасштабної війни, по інфраструктурі добування газу;

- нижчий урожай окремих культур через несприятливі погодні умови (найбільше зменшення – в олійних культурах: соя -26,9%, соняшник -15,8%, ріпак -7,6%; цукровий буряк -13,9%; водночас урожай зернових зібрано більше на 3%);

- логістичні труднощі, припинення транзиту природного газу трубопровідним транспортом, а також звуження попиту, зокрема з боку сільського господарства.

Україна увійшла у повномасштабну війну зі споживчою інфляцією на рівні 10%. Причинами тоді стали прямі наслідки війни: руйнування вироб-

ництв, порушення ланцюгів постачань, зростання виробничих витрат бізнесу. Додатковий тиск на інфляцію також створював друк гривні Нацбанком для покриття дефіциту бюджету: у 2022 році НБУ надрукував 400 млрд грн (12,5 млрд дол.), на які придбав урядові військові облигації.

Наприкінці 2022 і впродовж усього 2023 року темпи інфляції вдалося опанувати завдяки стабілізації економічної ситуації, грамотним діям НБУ та відмові від фінансування бюджету шляхом друку гривні. Втім, у 2024 році інфляція стала знову пришвидшуватися: серед основних причин НБУ називав вичерпання впливу значних минулорічних урожаїв, дефіцит електроенергії та брак працівників, літню посуху 2024 року.

Середній рівень безробіття у 2024 році МВФ оцінював у 14,2%. Нещодавно переміщені особи частіше залишаються безробітними (24%) порівняно з тими, хто перебував у стані переміщення понад рік (13%), що відображає труднощі економічної інтеграції для новоприбулих

Зростання рівня безробіття до 15,8% у 2025 році свідчить про погіршення ситуації на ринку праці порівняно з попереднім роком. Попри певні ознаки відновлення економіки, ринок праці залишався вразливим через триваючі воєнні дії та безпекові ризики; скорочення або зупинку діяльності підприємств у прифронтових і прикордонних регіонах; структурні дисбаланси між попитом і пропозицією робочої сили (нестача кадрів в одних секторах і надлишок – в інших) [8].

Державний бюджет є основним загальнодержавним фондом централізованих фінансових ресурсів. Через механізм державного бюджету акумулюється визначена частка валового внутрішнього продукту, яка у централізованому порядку спрямовується на забезпечення розвитку національної економіки, фінансування соціального захисту населення, утримання органів державної влади та управління, а також на потреби оборони й безпеки держави. Формування доходів державного бюджету України здійснюється переважно за рахунок податкових надходжень і обов'язкових платежів, а також надходжень від приватизації державного майна.

Динаміки державного бюджету України у 2021–2025 рр. (% ВВП) свідчить про різку зміну фіскальної позиції держави під впливом повномасштабної війни. У 2021 році дефіцит бюджету перебував на відносно помірному рівні (близько – 5,3% ВВП), що відповідало докризовому стану економіки та умовам макрофінансової стабільності.

У 2022 році відбулося стрімке поглиблення бюджетного дефіциту до приблизно – 33,9% ВВП, що було зумовлено різким зростанням витрат на оборону, соціальну підтримку населення, гуманітарні потреби та одночасним скороченням доход-

Таблиця 2

Дефіцит та профіцит державного бюджету України

Рік	Доходи		Видатки		Сальдо	
	млн грн	% ВВП	млн грн	% ВВП	млн грн	% ВВП
2021	1 084 000	24	1 320 200	29,3	-236 600	-5,3%
2022	1 491 000	41,9	2 700 000	75,8	-1209000	-33,9
2023	2671998	48	4 000 000	71	-1328 002	-27
2024	3122713	46	4 490 000	66-69	-1 360 000	-17.7
2025	2660000	30	4190000	59	-1530000	-29

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

ної бази внаслідок падіння економічної активності. Саме цей рік характеризується найбільшим фіскальним розривом за весь досліджуваний період.

У 2023–2024 рр. простежується тенденція до поступового скорочення дефіциту бюджету (до 27% ВВП відповідно), що свідчить про часткову адаптацію бюджетної системи до умов війни, стабілізацію доходів та зростання ролі міжнародної фінансової допомоги. Водночас рівень дефіциту залишається суттєво вищим за довоєнні значення, що вказує на збереження високих фіскальних ризиків.

Показники на 2025 рік демонструють утримання дефіциту бюджету на рівні близько – 29% ВВП, що відображає очікування продовження воєнних та відновлювальних видатків і необхідність подальшої зовнішньої фінансової підтримки. Таким чином, динаміка бюджетного дефіциту підтверджує критичну роль фіскальної політики у забезпеченні макроекономічної стабільності України в умовах війни та повоєнного відновлення.

За підсумками 2025 року міжнародні резерви України сягнули 57,3 млрд дол. Від початку повномасштабного вторгнення всі власні надходження українського держбюджету йдуть на фінансування оборони (видатки займають приблизно половину бюджету). Всі цивільні видатки держбюджету Україна фінансує за рахунок іноземної фінансової допомоги – у 2026 році потреба у такому зовнішньому фінансуванні складає близько 50 млрд дол.

Попри те що надходження до державного бюджету залишаються на відносно високому рівні, їх недостатньо для повного покриття видатків, що свідчить про хронічний бюджетний дефіцит. Така ситуація є характерною для економіки в умовах війни, коли потреби держави зростають швидше, ніж фіскальні можливості.

Особливої уваги заслуговує прогноз, згідно з яким у 2026 році загальні доходи бюджету скоротяться на 18%. Це означає зменшення податкових надходжень через уповільнення економічної активності; можливе скорочення або неритмічність зовнішньої фінансової допомоги; зростання тінізації економіки на тлі податкового навантаження та обмежені можливості для нарощування

внутрішніх джерел доходів без шкоди для бізнесу. Зниження доходів при збереженні високих видатків посилює ризики подальшого зростання дефіциту бюджету; нарощування державного боргу; скорочення фінансування соціальних і інвестиційних програм та підвищення залежності від міжнародної допомоги.

Щодо власних доходів державного бюджету у 2026 році, то прогнозують зростання на 11% у номінальному вимірі та 1% у реальному. Порівняно з 2021 роком зростання становить 121% у номінальному вимірі та 23% у реальному.

Війна по-різному вплинула на галузі економіки. Одні сектори пережили падіння, інші виявили відносну стійкість або навіть зростання за рахунок адаптації до нових умов.

Сільськогосподарський сектор відіграє важливу роль в економіці України. У 2023 році він становив 7,4% ВВП і забезпечував зайнятість 14% працездатного населення. Країна є провідним світовим виробником та експортером сільськогосподарської продукції, займаючи життєво важливе місце в постачанні олійних культур та зернових на міжнародний ринок (будучи одним з найбільших експортерів зерна у світі). Основними культурами є зернові, цукор, м'ясо та молоко.

Вторинний сектор забезпечує роботою близько чверті активного населення та становить 18,8% ВВП. В українському виробничому секторі домінують важкі галузі, такі як чорна металургія (Україна є сьомим за величиною виробником чавуну у світі) та сталь, на які припадає близько 30% промислового виробництва. Також важливими секторами є видобуток вугілля, хімічна промисловість, машинобудування (літаки, турбіни, локомотиви та трактори) та суднобудування, однак зростання виробництва сповільнилося через зростання тарифів на електроенергію, логістичних витрат та нестачу робочої сили.

У сфері послуг зайнято 61% робочої сили, а її внесок у ВВП становить 61,3%. Це підтверджує, що сфера послуг є ключовим сектором економіки України, яка забезпечує макроекономічну стабільність і зайнятість. Водночас, потребує переорієнтації на більш високотехнологічні та експортно орієнтовані послуги, щоб підвищити загальну продуктивність і доходи населення.

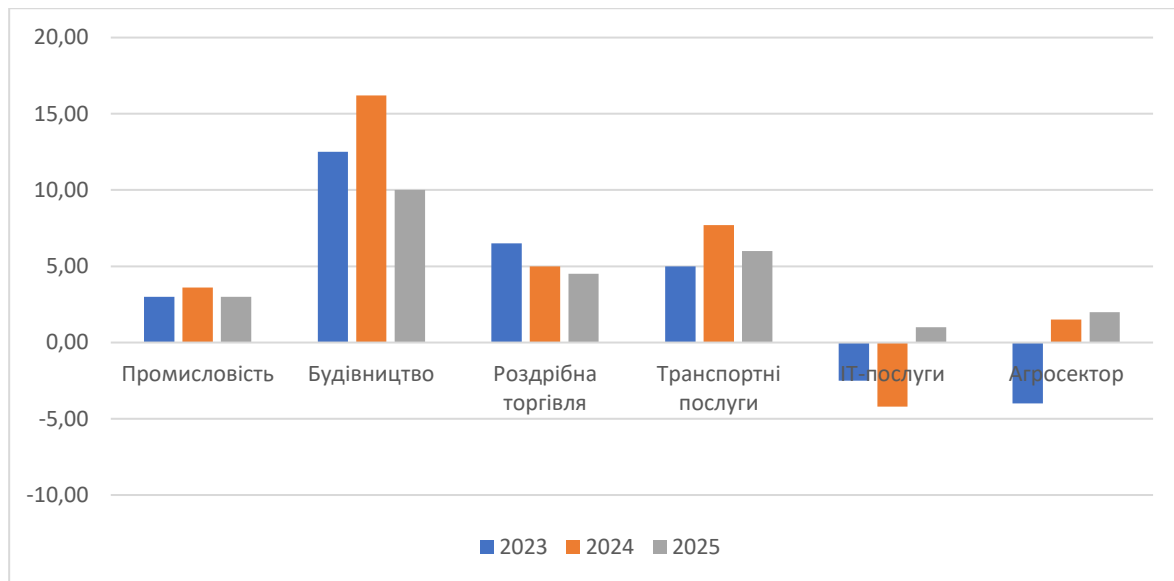

Рис. 1. Тенденції розвитку секторів економіки України за 2023–2025 роки

Джерело : побудовано авторами на основі даних [9]

Таблиця 3

Оцінка секторів економіки України за 2023–2025 роки

Сектори економіки	Роки		
	2023	2024	2025
Промисловість (виробництво)	Відновлення економіки після падіння 2022 року, економіка зросла на 5,3% у 2023 р.	Промислове виробництво зросло на 3,6% у 2024 р. (порівняно з 2023 роком), зокрема зростання у переробній промисловості (+5,3%)	Промисловість продовжує позитивну динаміку, зміцнює вклад у ВВП разом із переробкою й ОПК
Будівництво	Стабільно активне, високі темпи у 2023 р. як складова зростання економіки	Будівництво демонструє одне з найвищих темпів росту у 2024 р. (зростання ~16,2% за даними секторної статистики)	Залишається одним із ключових драйверів завдяки державним програмам відбудови та інфраструктурним проектам
Торгівля (роздріб)	Підтримка споживчого попиту, внесок у економічне зростання 2023 р.	Помірне зростання роздрібно торгівлі завдяки відновленню доходів населення та споживчого попиту в 2024 р.	Залишається вагомим фактором підтримки внутрішнього попиту й частини ВВП у 2025 р.
Послуги (транспорт)	Зростання транспортних послуг на рівні +7,7% у 2024 р. серед сервісних індикаторів експорту послуг	Транспорт продовжує динаміку зростання, сприяючи логістиці товарів (цифри часткові)	Частина позитивної динаміки у структурі сервісів та логістики, зокрема у 2025 р.
IT-послуги	Часткове скорочення експорту IT-послуг у 2024 р. (-4,2% в структурі експорту сервісів)	Зниження частки IT-послуг у 2024 р. серед експорту послуг	Внесок менш вагомий порівняно з іншими секторами, але зберігає частину експорту послуг

Джерело : сформовано авторами на основі [9]

Розглянемо основні тенденції секторів економіки України в 2025 році:

1. Сільське господарство традиційно є основою економіки, проте в 2025 році галузь зіткнулася з серйозними викликами. Через тимчасову окупацію частини земель, проблеми з логістикою (блокування портів) та посуху в південних регіонах (втрата до 32% посівів у Херсонській області) урожай зернових був меншим на 10%, порівняно з минулим роком.

2. У переробній та добувній промисловості зафіксовано зниження обсягів промислового виробництва на 2% порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Найвразливішими лишаються експортоорієнтовані галузі, як металургія, хімія, машинобудування. Натомість дещо зростає виробництво, орієнтоване на внутрішній попит чи військові потреби (харчова промисловість для армії, ремонт військової техніки).

3. ІТ-експортери заробили 5,97 млрд дол. За підсумками 2025 року обсяг ІТ-послуг склав 6,6 млрд дол., наблизившись до довоєнного рівня 2021 року (6,9 млрд дол.). Ця галузь стала найбільшим джерелом експорту послуг і важливим донором валюти в країну.

4. Статистика фіксує зростання будівельної активності: обсяг виконаних будівельних робіт за 9 місяців зріс на 15,5% порівняно з попереднім роком. Основа галузі – це інженерна інфраструктура, передусім укріплення енергооб'єктів після атак дронів і ракет [9].

Україна у 2026 році перебуває в умовах тривалої повномасштабної війни з росією, що продовжує впливати на всі макроекономічні показники. Незважаючи на це, економіка демонструє ознаки поступового відновлення, адаптації підприємств до війни, а також стабілізації деяких показників за рахунок державних та міжнародних програм підтримки.

Прогноз розвитку економіки України на 2026 рік включає наступні складові:

1. Макроекономічні прогнози. Офіційний прогноз уряду України на 2026 рік передбачає два сценарії економічного розвитку:

– базовий сценарій (поступова нормалізація): реальний ВВП зростає на ~4,5% у 2026 році; інфляція очікується близько 8,6%.

– консервативний сценарій (продовження війни та високі ризики): реальний ВВП зростає на 2,4%, а інфляція становитиме 9,9%.

Національний банк України (НБУ) в оновленому прогнозі оцінює зростання економіки повільнішим темпом, зокрема зростання реального ВВП у 2026 році оцінюється орієнтовно 2,3% або навіть 1,9–2% за більш ризиковим сценарієм. Це пов'язано з наслідками енергетичних і трудових обмежень та загальноекономічної невизначеності.

Деякі міжнародні інституції висловлюють ще більш помірковані оцінки, зокрема ОЕСР прогнозує, що зростання ВВП залишиться на рівні близько 2% у 2025–2026 роках через безпекові ризики.

2. Інфляція та грошово-кредитна політика. Продовження війни, логістичні обмеження, дефіцит енергоресурсів та зміни в споживчому кошику впливають на ціни. За прогнозом НБУ Індекс споживчих цін (інфляція) має знизитися до 5% у 2026 році, враховуючи поліпшення енергетичної ситуації, збільшення врожаю та адаптовану монетарну політику.

3. Вплив війни та зовнішніх ризиків. Продовження активної фази війни залишається головним ризиком для економіки: пошкодження енергетичної та виробничої інфраструктури стримують потенційне зростання.

4. Платіжний баланс та торгівля. Дефіцит зовнішньої торгівлі залишається суттєвим. Очікується, що торговельний баланс у 2026 році продовжить демонструвати великий дефіцит на рівні понад 30 млрд дол. США, що пов'язано з необхідністю імпорту енергоресурсів та промислових товарів.

5. Ринок праці та доходи населення. Прогнози уряду також охоплюють ситуацію на ринку праці:

– кількість зайнятих осіб (15–70 років) може досягти 13 млн осіб;

– прогнозується помірне зростання доходів населення та середньої заробітної плати (4–6%).

Загалом, 2026 рік може стати роком повільного, але стабільного відновлення, якщо позитивні сценарії реалізуються через ефективну політику, зовнішню підтримку та поступове згасання ризиків [10].

Висновки з проведеного дослідження. Проведений макроекономічний аналіз стану та дина-

Таблиця 4

Пропозиції щодо покращення макроекономічних показників України в контексті повоєнного відновлення

Проблема	Пропозиція	Кількісні орієнтири (цільові показники)	Зв'язок із цілями повоєнного відновлення
1	2	3	4
Низькі темпи зростання ВВП	Масштабування інвестицій у відбудову критичної інфраструктури та промисловості	Зростання ВВП не менше 5–7% щорічно	Відновлення виробничого потенціалу та економічної активності
Сировинна орієнтація економіки	Підтримка переробної промисловості та високотехнологічних галузей	Частка переробної промисловості у ВВП – до 20–25%	Формування стійкої та конкурентоспроможної економіки
Інфляційна нестабільність	Узгодження монетарної та фіскальної політики	Зниження інфляції до 5–7% на рік	Макрофінансова стабільність і захист доходів населення
Валютна нестабільність	Збереження режиму керованої курсової гнучкості	Коливання курсу – у межах ±5–7% на рік	Стабілізація фінансової системи та експортного сектору
Високий рівень безробіття	Реалізація програм зайнятості та перекваліфікації	Зниження безробіття до 8–10%	Соціальна стабільність і відновлення ринку праці

Продовження Таблиці 4

1	2	3	4
Втрата людського капіталу	Інвестиції в освіту, стимулювання повернення мігрантів	Повернення 1–1,5 млн осіб працездатного населення	Відновлення трудового та інтелектуального потенціалу
Значний бюджетний дефіцит	Поступова фіскальна консолідація	Скорочення дефіциту бюджету до $\leq 3\%$ ВВП	Забезпечення фіскальної стійкості держави
Високе боргове навантаження	Оптимізація структури державного боргу	Зменшення боргу до $\leq 60\%$ ВВП	Зниження боргових ризиків у післявоєнний період
Негативне сальдо зовнішньої торгівлі	Стимулювання експорту та логістичної інфраструктури	Зростання експорту на 10–15% щорічно	Інтеграція у світові ринки та зміцнення платіжного балансу
Низька інвестиційна привабливість	Покращення інституційного середовища та верховенства права	Залучення ПІІ на рівні 6–8% ВВП	Довгострокове економічне зростання та модернізація

Джерело: сформовано авторами на основі [10, 11]

міки розвитку економіки України у 2021–2025 рр. засвідчив, що війна суттєво вплинула на обсяги валового внутрішнього продукту, структуру економіки, рівень інфляції, стан ринку праці та параметри державних фінансів, що зумовило поглиблення макроекономічних дисбалансів і зростання потреби у зовнішній фінансовій підтримці.

Встановлено, що попри значні втрати виробничого потенціалу та людського капіталу, економіка України продемонструвала здатність до адаптації та відновлювального зростання. Ключову роль у стабілізації макроекономічної ситуації відіграли злагоджені дії фіскальної та монетарної політики, міжнародна фінансова допомога, а також поступове відновлення ділової активності у окремих

секторах економіки, зокрема в аграрному секторі, торгівлі та сфері послуг.

Доведено, що подальші перспективи економічного розвитку України значною мірою залежатимуть від ефективності реалізації політики повоєнного відновлення, спрямованої на відбудову інфраструктури, структурну трансформацію економіки, зростання інвестиційної привабливості та розвиток людського капіталу. Запропоновані у статті напрями покращення макроекономічних показників із визначеними кількісними орієнтирами формують підґрунтя для досягнення макроекономічної стабільності, прискорення економічного зростання та забезпечення довгострокової стійкості національної економіки.

Список використаних джерел:

- Зверьяков М. Структура національної економіки в умовах глобальних змін. *Економіка України*. 2024. Том 67, No 12 (757). С. 3–25. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr> (дата звернення: 03.01.2026).
- Dykha M., Lukianova V., Polozova V., Pylypiak O., Ivanov M. Transformation of Ukraine's socio-economic development in the context of global turbulence and war: Challenges and opportunities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: Economics*. 2024. Volume 11, No 2. С. 30–41. DOI: <https://doi.org/10.52566/msu-econ> (дата звернення: 03.01.2026).
- Сіденко В. Виклики і можливості для стійкого економічного розвитку України в контексті глобального транзиту. *Економіка України*. 2024. Том 67, No 1 (746). С. 3–39. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr> (дата звернення: 04.01.2026).
- Геєць В. Суперечності та перспективи економічного зростання на інноваційній основі в Україні. *Економіка України*. 2024. Том 67, No 11 (756). С. 3–28. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr>. (дата звернення: 04.01.2026).
- Бублик Є. Монетарна політика і кредитна підтримка економіки в умовах війни та глобальної не-стабільності. *Економіка України*. 2024. Том 67, No 10 (755). С. 27–44. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr>. (дата звернення: 05.01.2026).
- Кудряшов В. Дефіцит державного бюджету і джерела його покриття. *Економіка України*. 2024. Том 67, No 8 (765). С. 57–75. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr>. (дата звернення: 05.01.2026).
- Економічний контекст України. URL: https://www.lloydsbanktrade.com/en/market-potential/ukraine/economical-context?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 06.01.2026).
- Трекер економіки України під час війни. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> (дата звернення: 06.01.2026).
- Макроекономічний аналіз та прогнозування. URL: <https://me.gov.ua/Tags/Documents-Ekonomichna-Situatsiia-Ta-Makroekonomichne-Prognozuvannia> (дата звернення: 08.01.2026).
- Економічні підсумки 2025 року та прогноз на 2026 рік. URL: <https://ndu.kr.ua/842-ekonomichni-pidsumki-2025-roku-ta-prognoz-na-2026-rik> (дата звернення: 08.01.2026).
- Макроекономічний прогноз на 2026–2028 роки. URL: https://mof.gov.ua/uk/macroeconomic_forecast_for_2020-2022-379 (дата звернення: 08.01.2026).

References:

1. Zveriyakov M. (2024) Struktura natsionalnoi ekonomiky v umovakh hlobalnykh zmin [Structure of the national economy under global changes]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. Volume 67, No 12 (757). pp. 3–25. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr> (accessed 3 January 2026).
2. Dykha M., Lukianova V., Polozova V., Pylypiak O., Ivanov M. (2024) Transformation of Ukraine's socio-economic development in the context of global turbulence and war: Challenges and opportunities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: Economics*. Volume 11, No 2. pp. 30–41. DOI: <https://doi.org/10.52566/msu-econ> (accessed 3 January 2026).
3. Sidenko V. (2024) Vyklyky i mozhlyvosti dlia stiikoho ekonomichnoho rozvytku Ukrainy v konteksti hlobalnoho tranzytu [Challenges and opportunities for resilient economic development of Ukraine in the context of global transition]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. Volume 67, No 1 (746). pp. 3–39. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr> (accessed 4 January 2026).
4. Heyets V. (2024) Superechnosti ta perspektyvy ekonomichnoho zrostantia na innovatsiini osnovi v Ukraini [Contradictions and prospects of innovation-driven economic growth in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. Volume 67, No 11 (756). pp. 3–28. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr> (accessed 4 January 2026).
5. Bublyk Ye. (2024) Monetarna polityka i kredytna pidtrymka ekonomiky v umovakh viiny ta hlobalnoi nestabilnosti [Monetary policy and credit support of the economy in conditions of war and global instability]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. Volume 67, No 10 (755). pp. 27–44. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr> (accessed 5 January 2026).
6. Kudriashov V. (2024) Defitsyt derzhavnogo biudzhetu i dzhherela yoho pokryttia [State budget deficit and the sources of its coverage]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. Volume 67, No 8 (765). pp. 57–75. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr> (accessed 5 January 2026).
7. Ekonomichnyi kontekst Ukrainy [Economic context of Ukraine]. Available at: <https://www.lloydsbanktrade.com/en/market-potential/ukraine/economical-context.com> (accessed 6 January 2026).
8. Treker ekonomiky Ukrainy pid chas viiny. [Tracker of the Ukrainian economy during the war]. Available at: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war> (accessed 6 January 2026).
9. Makroekonomichniy analiz ta prohnozuvannia [Макроекономічний аналіз та прогнозування]. Available at: https://me.gov.ua/Tags/Documents/Ekonomichna_Situatsiia_Ta_Makroekonomichne_Prohnozuvannia (accessed 7 January 2026).
10. Ekonomichni pidsumky 2025 roku ta prohnoz na 2026 rik [Economic results for 2025 and forecast for 2026]. Available at: <https://ndu.kr.ua/842-ekonomichni-pidsumki-2025-roku-ta-prohnoz-na-2026-rik> (accessed 8 January 2026).
11. Makroekonomichniy prohnoz na 2026-2028 roky [Macroeconomic forecast for 2026-2028]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/macroeconomic_forecast_for_2020-2022-379 (accessed 8 January 2026).

E-mail: kylynoksana@gmail.com

Дата надходження статті: 23.01.2026

Дата прийняття статті: 11.02.2026

Дата публікації статті: 27.02.2026